

INNOVATSION LOYIHALARNI TANLASHNI ASOSIY USULLARI

Sodiqova Nigora To'rayevna

Osiyo xalqaro universiteti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12086848>

Annotatsiya. Ushbu maqolada innovatsion loyihalar to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan va ularning asosiy usullari izohlangan. Tegishli jadvallar asosida asoslangan.

Kalit so'zlar: innovatsiya, innovatsion loyihalar, miqdor, narx.

THE MAIN METHODS OF SELECTING INNOVATIVE PROJECTS

Abstract. This article provides information about innovative projects and explains their main methods. Based on the relevant tables.

Key words: innovation, innovative projects, quantity, price.

ОСНОВНЫЕ МЕТОДЫ ОТБОРА ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Аннотация. В данной статье представлена информация об инновационных проектах и объяснены их основные методы. По соответствующим таблицам.

Ключевые слова: инновации, инновационные проекты, количество, цена.

Yangi mahsulotni ishlab chiqarishga ketgan xarajatlar asosida narx belgilamasdan, innovatsion loyihalarning boshqaruv hisobini to'g'ri tashkil qilish hamda «target 682ata682ng» tizimini tanlash orqali maqsadli narx va maqsadli foyda sharoitda xo'jalik yurituvchi subyektlar raqobatbardoshligining oshishiga hamda eksportbop mahsulotlarning ko'payishiga turtki bo'ladi.

Baholashning ballik usuli quyidagicha. Loyiha natijalariga ta'sir etuvchi eng muhim omillar tanlab olinadi. Me'zonlar ahamiyatlilik darajasi bo'yicha terib chiqiladi. Buni boshqaruvchilardan aniqlash mumkin, ya'ni ularga 100 banddan iborat ko'rsatgichlarni me'zonlar guruhiga ajratish taklif etiladi. Har bir aytib o'tilgan me'zonlar bo'yicha sifatli. Baholar miqdoriy ifodalanadi. Buni mutaxassislar mezonlarini miqdoriy ifodalsh yo'li bilan aniqlay oladilar (1-jadval)

Innovatsion loyihani baholash va moliyalashtirish uchun ularni tanlash bo'yicha uslubiy tavsiyanomalar O'zR davlat mulki qo'mitasi, Moliya vazirligi, Maqroiqtisodiyot vazirligi va TIF agentligi tomonidan tasdiqlangan quyidagi asosiy innovatsion loyiha samaradorlik ko'rsatgichlari belgilangan:

- tijorat (moliyaviy samaradorligi) uni bevosita ishtirokchilariga loyihani amalga oshirishiga moliyaviy oqibatlarni ko'zda tutadi.

- budjet samaradorligi loyihani amalga oshirishini davlat hududiy va mahalliy budjetlari uchun oqibatlarni aks ettiradi;

- xalq xo'jaligi iqtisodiy samaradorligi innovatsion loyiha ishtirokchilarining to'g'ridan-to'g'ri moliyaviy qiziqishlari va mumkin bo'lgan baho o'lchovlari doirasida loyihani amalga oshirish bilan bog'liq xarajatlar va natijalar ko'zda tutadi.

1 – jadval

Innovatsion loyihalarni tanlashni asosiy usullari.¹

¹ Райзберг Б.А. Государственное управление инновационными процессами. Экономист. -М, 2008. 48 стр.

Usul nomi va qisqacha ta'rifi	Usul afzalliklari	Usul kamchiliklari	Usul qo'llash muhiti
Diskon usuli– o'z o'zini qoplash. Daromadlarning pul oqimi xarajatlarning pul oqimiga tenglash tirishda aniqlanadi.	Pul oqimi kontseptsiyasidan foydalanadi. Qayta moliyalash imkoniyati va pul larning vaqtincha bahosi hisobga olinadi.	Agar milliy valyuta konvertatsiyalanuvchi bo'lmasa samarasiz ishlaydi.	Barqaror iqtisodiy muhitda.
Sof joriy qiymat usuli. Daromad va xarajatlarning summasi orasidagi farq yoki loyihadan sof pul oqimi sifatida aniqlandi. Agar kursatgich 0 dan 683gacha bo'lsa loyiha o'tadi, agar 0 ga teng bo'lsa korxonada bu loyihaga loqayd	Aksionerlar foydasini ko'paytirishga qaratilgan.	Ba'zan 683gacha xarajatlarning talab qiladi. Loyiha uzoq muddatli bo'lganda o'z sonli korxonaga to'g'ri keladi.	Rentabelli korxonalarda va har xil pul oqimi loyihalariga ega bo'lgan iqtisodiy muhitda.

Loyihaning tijorat samaradorligi (moliyaviy asosi) talab qilinadigan daromad me'yorlarini ta'minlovchi moliyaviy xarajat va natijalarning o'zaro munosabati bilan aniqlanadi.

Tijorat samaradorligi loyiha uchun to'raligicha hisoblangandek alohida ishtirokchilar uchun ham ularning qoida bo'yicha qo'yilmalari hisobi bilan ham hisoblanishi mumkin. Uning uchun t-qadamda E_t smara sifatida real pul oqimi xizmat qiladi.

Budjet samaradorligi ko'rsatgichlari loyihaning amalga oshirish natijalarini tegishli (federal, regional, mahalliy) byudjetning daromadi va xarajatlariga ta'sirini aks ettiradi. Loyihada ko'zda tutilgan regional va federal qo'llab-quvvatlash choralarini asoslash maqsadida foydalanuvchi budjet samaradorligining asosiy ko'rsatgichi bo'lib byudjet samarasi hisoblanadi.

Integral budjet samarasi diskontlangan yillik budjet samaralarining yig'indisi sifatida yoki budjet integral daromadlarini integral budjet xarajatlari oshirish sifatida hisoblanishi mumkin.

Jahon tajribasida ilmiy-tadqiqot, ilmiy-texnik faoliyat va shu bilan birga tajribaviy kashfiyotlar o'rtasida farqlar mavjud. Yangiliklar bozori aqliy mehnat vakillari bo'lmish olimlar, muhandislar va boshqa mutaxassislar mehnati natijasida shakllanadi. Ularning mehnati qancha samarali bo'lsa natija ham shuncha yuqori bo'ladi

REFERENCES

1. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF UZBEK PEDAGOGY IN DEVELOPING THE SPIRITUALITY OF FUTURE TEACHERS. *Modern Science and Research*, 3(5), 386-392.
2. Alimova, S. (2024). THE MAJOR FACTORS INFLUENCING ON CAREER DEVELOPMENT AND ON ADVANCE OF A CAREER LADDER. *Modern Science and Research*, 3(5), 417-425.
3. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 385-390.
4. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 712-717.
5. Alimova, S. O. FEATURES OF THE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.
6. Shadiyev, A. K. (2023). FUNCTIONS, METHODS, MANAGEMENT DECISIONS AND SOCIAL FACTORS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 87-93.
7. Шадиев, А. Х. (2020). Факторы, влияющие на развитие экотуризма. *Достижения науки и образования*, (5 (59)), 31-32.
8. Shadiyev, A. (2022). О 'QUV EKSKURSIYASI-TURIZMNI O 'QITISHNING INNOVATSION USULI SIFATIDA. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 13(13).
9. Davronov, I. O., & Shadiyev, A. K. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. *Academy*, (4), 40-42.
10. Khalilov, B. B. (2024). ROLE OF INTERNAL AUDITING IN INTERNATIONAL COMPANIES. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 413-419.
11. Bahromjon, X., & Nargiza, N. (2023). THE PROCEDURE FOR DRAWING UP FINANCIAL STATEMENTS IN JOINT-STOCK COMPANIES ON THE BASIS OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS. *Modern Science and Research*, 2(10), 805-811.
12. Bahodirovich, K. B. (2024). RISK-BASED FINANCIAL INSTRUMENTS: THEORIES AND CONCEPTS. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 373-378.
13. Supiyevna, B. M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 134-139.
14. Базарова, М. С., Шарипова, М., & Нуруллоев, О. (2021). "РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ" ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.

15. Бобоев, А. Ч., & Базарова, М. С. (2019). Хорижий инвестицияларнинг жозибадорлигини ошириш. *Интернаука*, (22-3), 88-90.
16. Supiyevna, B. M. (2022). Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalini boshqarish tizimini takomillashtirish.
17. Bazarova, M. S., & Shahboz, K. (2022). Ways to increase the efficiency of available tourist facilities in Uzbekistan. *Scientific approach to the modern education system*, 1(10), 16-18.
18. Bazarova, M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Modern Science and Research*, 3(1), 563-567.
19. Жумаева, З. К. (2023). ПУТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 530-533.
20. Jumayeva, Z. (2024). DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES AS A FACTOR OF GROWTH OF NATIONAL ECONOMY: REVIEW OF FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Modern Science and Research*, 3(2), 241-246.
21. Jumayeva, Z. Q. (2017). THEORIES OF ENSURE STABILITY IN LABOUR MARKETS OF DEVELOPED COUNTRIES. *Инновационное развитие*, (4), 64-66.
22. Nafisa, R. (2024). Organization of Management in Small Business and Private Entrepreneurship. *Miasto Przyszłości*, 48, 503-509.
23. Junaydulloevich, A. A., Bakhridinovna, A. N., & Olimovna, R. N. Business and Product Delivery in the Context of Covid-19. *JournalNX*, 1305-1307.
24. кизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ҲУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. " Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
25. Таирова, М. М., Аминова, Н. Б., & Рахманкулова, Н. О. (2020). Стратегия развития управления цепями поставок в обрабатывающей промышленности. *International scientific review*, (LXXI), 56-58.
26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.
27. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.
28. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.
29. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 608-615.
30. Ikromov, E. (2024). A METHODOICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(5), 180-188.
31. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(5), 171-179.

32. Ibodulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USLUBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.
33. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.
34. Zamira, J. (2024). ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE BANKING SECTOR. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 343-348.
35. Jumayeva, Z. (2024). IQTISODIYOT RIVOJIDA INNOVATSIYANING AHAMIYATI. *Modern Science and Research*, 3(5), 504-511.
36. Jumayeva, Z. (2024). MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. *Modern Science and Research*, 3(5), 512-518.
37. Bustonovna, D. Z. (2024). CREATIVE THINKING AND ITS APPLICATION IN ECONOMICS.[Data set]. Zenodo.
38. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONANING MOLIYAVIY BAQARORLIGI: OMILLARI VA KO 'RSATKICHALARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 140-146.
39. To'rayevna, S. N. (2023). YETAKCHILIK USLUBI SIFATIDA MURABIYOTDAN FOYDALANISH MENEJERLARNI TAYYORLASH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 399-408.
40. To'rayevna, S. N. (2023). DEMOKRATIYA VA IQTISODIYOT O'RTASIDAGI MUNOSABAT" SIYOSIY SHAXS" NAZARIDAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 387-394.
41. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 559-568.
42. Sodiqova, N. (2024). TECHNOLOGY DISCOURSE AND THE POLITICAL ECONOMY OF NEW MEDIA. *Modern Science and Research*, 3(2), 376-384.
43. Akbarovna, N. N. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SOHALARDA VA ELEKTRON TIJORAT RIVOJLANISHIDA MAMLAKATNING IQTISODIY SALOHİYATI.
44. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT SOLIQ QO 'MITASINING AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINI RAQAMLASHTIRISH STRATEGIYASI.
45. Naimova, N. (2024). STRATEGY OF MARKETING RESEARCH. *Modern Science and Research*, 3(5), 306-312.
46. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARI-MA'MURIY HUQUQ OBYEKTI SIFATIDA. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 371-377.
47. Hakimovich, T. M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI.
48. Toshov, M. (2024). MODERN MANAGEMENT AND DIGITALIZATION. *Modern Science and Research*, 3(5), 728-734.
49. Hakimovich, T. M. (2024). THE SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS AS A TOOL IMPROVEMENTS MANAGEMENT OF THE ORGANIZATION. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 353-358.
50. Toshov, M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI. *Modern Science and Research*, 2(12), 470-476.

51. Toshov, M. (2023). CREATIVE ECONOMY: ESSENCE AND STRUCTURE. *Modern Science and Research*, 2(12), 499-505.
52. Toshov, M. (2023). FORMATION OF PRINCIPLES HR (HUMAN RESOURCE) BASED ON KEY INDICATORS (KPI). *Modern Science and Research*, 2(12), 477-482.
53. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion faoliyatning ahamiyati.
54. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini tavsiflovchi omillar. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 620-627.
55. Mahmudovna, G. G. (2024). Competitive strategies, the importance of using innovation in their implementation. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology*, 3(5), 8-14.
56. Mahmudovna, Q. G. (2024). Raqobat strategiyalari, ularni amalga oshirishda innovatsiyalardan foydalanishning ahamiyati. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology*, 3(5), 15-21.